במה חדשה

timeout.co.il/%D7%AA%D7%A8%D7%91%D7%95%D7%AA/%D7%90%D7%9E%D7%A0%D7%95%D7%AA/%D7%9E%D7%90%D7%95%D7%91%D7%A0%D7%99%D7%9D-%D7%A9%D7%9C-%D7%A9%D7%97%D7%A8-%D7%9E%D7%A8%D7%A7%D7%95%D7%A1-%D7%95%D7%A0%D7%96%D7%A7%D7%AA-%D7%90%D7%A7%D7%99%D7%92%D7%99

יצירה בזוג איננה דבר של מה בכך בעולם האמנות, שנתפס כממלכת המקוריות האינדבידואליות. אף שלא מדובר בתופעה נדירה, שיתוף הפעולה בין שחר מרקוס הישראלי (43, יליד פתח תקווה) לנזקת אקיג'י התורכייה (44, כיום חיה בגרמניה) הוא בהחלט יוצא דופן. בשונה מרבים מצמדי האמנים, השניים אינם זוג בחיים. הם פעלו לחוד בהצלחה במשך שנים ורק לאחרונה החלו לעבוד יחד בקשר חוצה גבולות. מרקוס זוכר את אקיג'י עוד מהביאנלה בוונציה בשנת 2003, כשהציגה במסגרת סדנת הפרפורמנס המפורסמת של מרינה אברמוביץ'. הוא המשיך להיתקל בעבודותיה בכל העולם עד, שבשנת 2012 הצטלבו דרכיהם בברלין, שם נוצר הקשר הראשוני, ובשלוש שנים וחצי האחרונות הם יוצרים ומציגים את עבודותיהם המשותפות בכל העולם.

בשבוע הבא תיפתח "מאובנים", תערוכתם הזוגית החדשה במוזיאון פתח תקווה. התערוכה מבוססת על מחקר מרתק שערכו השניים במכרות הפחם בעיר זארבריקן שבגבול גרמניה־צרפת. בערב הפתיחה יציגו השניים עבודת פרפורמנס בשם "פחם נקי", שבמהלכה ינקו זו את זה באמבטיית פחם שחור.

מרקוס: "עבודות הווידיאו שלי באמת משוחררות, אך בפרפורמנס שלי אני סופר רציני. הקלילות שלי זוכה לתשומת לב בארץ כי הומור הוא דבר נדיר באמנות הישראלית. הרצינות לעומת זאת שורה בכל הרבדים. יש הבדלים גדולים בגישה שלנו לפרפורמנס. נזקת עובדת החוצה, בגניחות, בדרמטיות, ואני עובד פנימה".

אקיג'י: "איזו עבודה שלנו היא אירוטית? שמעתי אנשים מדברים על כך שאנחנו זוג, אבל זה כמובן לא נכון. שיתוף הפעולה בינינו מצוין. זה לא קל, אבל זה תמיד מרגש ומאתגר".

מרקוס: "שנינו קיבלנו חינוך נוקשה לפרפורמנס. אצלי זה מגיע מתמר רבן, שלימדה אותי לקחת את עצמי ברצינות. מבחינתי אין שום ממד אירוטי בעבודות שלנו. להפך, כשעשינו את הפרפורמנס בגרמניה, אנשים אמרו שהייתי צריך לגשת לנזקת יותר בחמלה וברוך, אמרו שהתנהגתי אליה כמו אל בן".

אקיג'י: "אני לא מסכימה. פרפורמנס הוא צורת הבעה, זה לא קשור לגבריות או נשיות. נכון, בשנות השבעים היו הרבה אמניות פרפורמנס שעסקו בנושאים חברתיים ומגדריים, אבל אנחנו כבר במאה ה־21, הקונטקסט שונה. אני ממש לא פמיניסטית. העבודות שלי מגוונות ועוסקות בנושאים שונים – דת, ארכיטקטורה, תולדות האמנות. הן לא קשורות בכלל לפרפורמנס של שנות ה־70".

אקיג'י: "שאלה קשה. תלוי בהקשר ובנושא. אני לא רוצה לדבר בשם כל האמנים. אצל שחר ואצלי, אני רואה הבדל. הרגשות שלנו שונים, הדרך שבה אנחנו מזיזים את הגוף שונה. שנינו מגיבים אחרת בפרפורמנס. לפעמים זה גם מפתיע".

מרקוס: "אולי יש משהו מעט יותר אלים אצל גברים, אבל יש נשים שעושות פרפורמנס מאוד גברי וגברים שעושים מיצגים עדינים. יכול להיות שאם הייתי עושה את הפרפורמנס עם גבר ולא עם נזקת, היתה יוצאת עבודה הומו־אירוטית. אולי בגלל זה אני עושה את הפרפורמנס הזה עם אישה, כי עם גבר הקהל יהיה עסוק כל הזמן במיניות".

אקיג'י: "יכול להיות. אני מקבלת הרבה הזמנות ממוזיאונים לעשות פרפורמנס בערבי פתיחה של תערוכות, בשבילם זה מעניין ואטרקטיבי. אבל אם האמן לוקח ברצינות את הפרפורמנס, זה לא בידור".

מרקוס: "זה תלוי במקום. אני רואה פסטיבלי פרפורמנס בכל העולם, וחלק מהמיצגים הם מאוד הארד קור. הפרפורמנס במזרח, למשל, הוא קיטשי ורומנטי – לבבות, בלונים, ליפסטיקים אדומים. במזרח אירופה יש הרבה אלימות, פרפורמנס יותר גברי. יכול להיות שבניו יורק הפרפורמנס הוא יותר בידורי, מאוד טבעי שזה קורה שם. ובישראל יש ציניות, אז בפרפורמנס כולם נורא ציניים".

אף שאמנות הפרפורמנס פופולרית מאוד היום, מדובר בנישה שאינה מפותחת דיה בארץ. מוסדות אחדים מתמחים בלימודי פרפורמנס, המרכזי שבהם הוא במת מיצג בניהולה של האמנית תמר רבן שאצלה התחנך מרקוס. נראה שבתי הספר הגדולים לאמנות לא ממש מטפחים את התחום. מובן שגם בארץ, כמו בכל העולם, נערכים אירועי פרפורמנס, אבל בדרך כלל נוטים לעסוק בהם אמנים לא מנוסים או כאלו שמגיעים מתחומים נושקים כמו מחול או תיאטרון. מרקוס מדגיש

שמדובר במדיום שדורש הבנה, מחקר וניסיון, כמו כל מדיום אחר.

"זה תחום קשה ולא מתגמל. אמן פרפורמנס עושה עבודה שהוא בדרך כלל לא יכול למכור, זו עבודה שבשנייה שהוא מסיים אותה היא נעלמת. כדי למכור עבודת פרפורמנס צריך לעבוד קשה. לעומת זאת, צייר שרק סיים את המדרשה יכול להגיע ל'צבע טרי' ולמכור את מרכולתו. זה גם מדיום מאוד תובעני. כשאת נכנסת לתערוכה ורואה ציור שלא מוצא חן בעינייך, את מפנה מבט ולא מקדישה לו מחשבה נוספת. אבל כשאת יושבת בפרפורמנס חצי שעה, בדרך כלל את לא יכולה לצאת. אז כשזה רע – זה רע".

"כן, במקרים כאלה אני מחזיר לו מבט רצחני שמשמעותו היא 'אני הולך להרוג אותך'. או שאני מחליט שאני עושה את המיצג רק בשבילו ואז אני מסתכל עליו כל הזמן. תוך שלוש דקות הבן אדם נמס או בורח. היו לי מיצגים שיכולתי להיות מובך בהם, אבל בחרתי שלא להיות. למדתי עם הזמן שברגע שאתה כל כולך שם, כשאתה מאמין במה שאתה עושה ולא מתנצל, האנרגיה הזו עוברת גם לקהל שלא מבין באמנות".

"האמנות ככלל חסרת תכלית. ברגע שיש בה תכלית, היא הופכת לעיצוב. זה נהדר בעיניי שהפרפורמנס הוא מדיום בר חלוף. אין לי מה להשאיר לצופה מלבד זיכרון. אני לא קם בבוקר ויוצר עבודת אמנות כדי למכור אותה. אני עושה עבודה כדי שיראו אותה. זה הדרייב האמיתי שלי".

"מאובנים", מוזיאון פתח תקווה, חמישי (19.2) 20:30. בערב הפתיחה יעלו השניים את הפרפורמנס "פחם נקי"

- לעמוד הבית
- תרבות
- אמנות

"מאובנים". צילום: Andreas Dammertz

שחר מרקוס ונזקת אקיג'י